

EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN
JÄRJESTÖVERKOSTO

25.5.2025

Diaarinumero: VN/7002/2025

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

LAKI JÄTELAIN MUUTTAMISESTA

6 § Muut Määritelmät

EPT-verkosto pitää hyvänä sitä, että nikotiinipussin määritelmä jätelakia muuttavassa esitysluonnoksessa perustuu tupakkalain 2 §:n 14 a kohdassa säädettyyn savuttoman nikotiinituotteen määritelmään. Kyseinen määritelmä sisältyy tupakkalain muutokseen (HE 221/2024 vp; EV 48/2025 vp).

48 § Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

EPT-verkosto katsoo, että nikotiinipussien ja niiden tuottajien tuominen tuottajavastuun piiriin on perusteltua. Tuottajina tulee pitää sekä valmistajat, että maahantuojat. On myös tärkeää, että pussit kuuluvat lain alaisuuteen riippumatta siitä sisältävätkö ne muovia, tai eivät. Pusseista irtoava nikotiini on itsessään luonnolle haitallinen.

48 a § Eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajan kustannusvastuu

EPT-verkosto kannattaa esitystä, jossa nikotiinipussien tuottajalla olisi jätelain 48 § b:n mukainen kustannusvastuu kuntien toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista, ei markkinoille saattamiensa tuotteiden jätehuollon kustannuksista.

48 b § Tuottajan kustannusvastuu tietyistä kuntien toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista

EPT-verkosto kannattaa vuosittaista korvausvelvollisuutta kunnille. Nikotiinipussien tuottajien korvausvelvollisuuden tulisi olla samankaltainen tupakansuodattimien ja tupakkatuotteiden tuottajien korvausvelvollisuuden kanssa, pois lukien tupakka-astiat. On tärkeää, että momenttiin lisätään nikotiinipussien tuottajien korvausvelvollisuus koskien roskaamisen ehkäisyn neuvontaa ja ohjausta kunnissa.

48 d § Tuottajien kunnille maksaman korvauksen jakaminen tuoteryhmien ja tuottajien kesken

-

48 e § Valtioneuvoston asetus tuottajien kunnille maksamien korvausten laskentaperusteista

-

48 f § Korvausmenettely

Korvausmenettelyn muuttaminen kiinteämääräiseen asukasmäärään perustuvaksi antaisi kaikille kunnille samat mahdollisuudet hakea korvauksia jätelain mukaisesti. Aikaisempi menettely suosi kuntia, joilla oli mahdollisuuksia eritellä jätemääriä sekä siivoustoimia korvauksien määräytymisen vaatimalla tavalla.

48 g § Kunnan selvitys toteutetuista jätehuolto- ja siivoustoimista

EPT-verkosto pitää perusteltuna ehdotusta uuden pykälän lisäämisestä jätelakiin, sillä sen myötä voitaisiin varmistaa, että tuottajilta perittävät korvaukset käytetään nimenomaan roskaantumisen ehkäisyyn ja siivoustoimiin.

EPT-verkosto pitää hyvänä uudistusta, jossa kunnilta pyydetään selvitystä jätehuolto- ja siivoustoimista koskien tupakkatuotteita ja nikotiinipusseja. Verkoston näkökulmasta neuvonta ja ehkäisy roskaamisen välttämiseksi tukee myös nikotiininkäytön ehkäisyä ja vähentämistä. Selvitys tukisi näiden toimien seuranta.

48 i § Kunnan velvollisuudet tupakkatuotteista ja nikotiinipusseista aiheutuvan roskaantumisen ennalta ehkäisemisessä

EPT-verkosto puoltaa sitä, että kuntia veloitetaan tupakkatuotteista ja nikotiinipusseista aiheutuvan roskaantumisen ennalta ehkäisemiseen. Tämä tarkoittaa myös sitä, että kuntia tulee tiedottaa mahdollisuuksista hakea korvausta jätelain mukaisesti sekä tukea kuntia ehkäisemään roskaamista.

51 § Tuottajan tiedotus- ja neuvontavelvollisuus

EPT-verkosto puoltaa sitä, ettei tuottajan tiedotus- ja neuvontavelvollisuutta sovellettaisi nikotiinipussien tuottajiin. Tuottajien ottaessa vastuuta tiedottamisesta ja neuvonnasta roskaamiseen liittyen, on pelkona, että siihen sisällytetään markkinoinnissa käytettäviä elementtejä. Myös WHO:n kansainvälisen tupakkapuitesopimuksen 5.3. artikla velvoittaa suojelemaan kansallista tupakkapolitiikkaa tupakkateollisuuden intresseiltä.

Kunnan tulee velvoitteidensa mukaisesti hoitaa itse tiedottamista ja neuvontaa, mutta onnistuakseen kunnat tarvitsevat siihen tukea ja tietoa.

Voimaantulo

EPT-verkosto kannattaa esitettyä voimaantuloaika.

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset kommenttinne asetuseräluonnokseen.

EPT-verkoston mielestä asetuseräluonnos on erittäin kannatettava. On sekä ympäristön että kuntatalouden kannalta perusteltua, että haitasta aiheutuvat kustannukset siirretään tuotteiden valmistajille ja myyjille – eli haitan alkuperäisille aiheuttajille.

Suodattimelliset tupakkavalmistajat ja nikotiinipussit aiheuttavat merkittäviä terveys- ja ympäristöhaittoja, erityisesti niiden sisältämän mikromuovin vuoksi. Näiden tuotteiden ympäristövaikutukset aiheuttavat kunnille huomattavia kustannuksia.

Muut kommentit

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto (EPT-verkosto) ja sen 63 valtakunnallista jäsentä kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto jätelain muuttamisesta. Verkoston näkökulmasta on tärkeää, että ympäristöön liittyvät lait tukevat osaltaan tupakoinnin ja nikotiinin käytön ehkäisyä. Tupakasta syntyvä roska on yleisin maasta tai rannoilta löytyvä roska, ja nikotiinipussit ovat sijalla neljä. Nikotiinipussien käyttömäärät ovat kasvussa, ja on selvää, että lisääntynyt käyttö tulee näkymään myös roskan määrässä.

EPT verkosto kiittää erityisesti lain nopeaa valmistelua. Uudistetun tupakkalain astuessa voimaan nikotiinipussien osalta, on hyvä, että myös ympäristöön liittyvät lait ovat ajan tasalla. Lisäksi verkosto haluaa kiittää siitä, että WHO:n tupakkapuitesopimukseen ja sen artiklaan 5.3. liittyvät velvoitteet on otettu lain valmistelussa huomioon.

EPT-verkosto muistuttaa, että nikotiinipussien sisältämä nikotiini on haitallista eliöille ja nikotiini saastuttaa maaperää sekä vesistöjä. Mikromuovi, jota pusseissa on käytetty, hajoaa hitaasti ja kertyy maaperään. Pienille lapsille pussien nieleminen aiheuttaa myrkytystilan, joka voi olla hengenvaarallinen.

Ympäristöhaittojen lisäksi pussit ovat esteettinen haitta ja niiden siivoaminen aiheuttaa lisäkustannuksia kunnille. Vastuu nikotiinipussien aiheuttamista haitoista on perusteltua säilyttää tuotteiden tuottajille ja maahantuonnille.

Lisätiedot:

Annika Eloranta

Yksikön päällikkö